ఇద్దరు మిత్రులు

— బలివాడ కాంతారావు

ఇద్దరి వయసుల్లో ఒక యేడాది తేడా. సుదర్శనరెడ్డి పెద్దవాడు. ఈ యిద్దరూ పుట్టింది పెరిగింది రాష్ట్రంలో, ఉత్తర దక్షిణాలైనా వుద్యోగ రీత్యా కలుసుకున్నది ఒకచోట. పెళ్లి కాకముందు యిద్దరూ ఒక్క గదిలోనే వుండేవారు. ఇద్దరి పెళ్లిళ్లూ యించుమించు ఒక యేడాదిలోనైనా, వినాయకరావు పెళ్లి ముందు అయ్యింది. వేరే యిల్లు చూసుకుని కదిలినవాడు అతడే. రెండు కుటుంబాలూ తరుచు మొదట్లో కలుసుకున్నా రానురానూయెవరి సమస్యలతో వాళ్లు అనుకోకుండా దూరమయ్యారు.

సుదర్శనరెడ్డి సూటిగా పోయే మనిషి కాబట్టి సేవకునిలా సేవ చేస్తాడని, రాజులా అనుభవించడని కార్మిక వుద్యమంలోకి లాక్కున్నారు. ఉద్యోగంలో వున్నతికి పాటు పడకుండా కార్మికుల కోసం పాటు పడ్డాడు.

రానురానూ కార్మికుల్లో చెప్పేవాళ్లే యెక్కువ కాగా, చేసేవారు తక్కువైపోయి లోకువైపోయాడు. మేనేజ్‌మెంట్‌కు షాకు తినిపించడానికి ఈ వైరులో విద్యుత్తు ప్రవహించలేదని యిలా వివాదాలు లేవదీసి, చిత్తుచేసి ఓడించి యూనియన్ పదవి నించి దించేసారు. వేళకి సరిగ్గా తిండి నిద్దర లేక, సమస్యలతో నిత్యం యిరుక్కున్నాడు. సెనుగులాడటంతో ఈ కార్మిక సేవ అతనికి ప్రసాదించింది అజీర్ణ రోగం, ఆయాసం.

వినాయకరావు తన పనిలో మనసు లగ్నం చేసాడు. ప్రయివేటుగా నైట్ కాలేజీలో చదువుతూ పట్టభద్రుడయ్యాడు. విసుగు విరామం యెరక్కుండా నలుగురితో సామరస్యంతో పని చెయ్యటం ఒక అలవాటుగా పెట్టుకున్నాడు. అందుకే యితను అంచెలంచెలుగా యెదిగి ఆఫీసరైపోయాడు. ఆఫీసరెప్పుడయ్యాడో ఒకచోట వుండకుండా ఎన్నో ప్రదేశాలకు బదిలీమీద తిరిగాడు.

ఇది ఈ ఇద్దరి మిత్రుల పూర్వరంగం. ఇప్పుడు ఇద్దరూ సర్వీసు నించి రిటైరయ్యే సమయం. వినాయకరావును అందుకే తను కోరుకున్నట్లు మొదట యే వూర్లో వుద్యోగంలో చేరాడో ఆ వూరికే బదిలీ చేసారు. బదిలీమీద రాగానే

''సుదర్శనరెడ్డి యే సెక్షనులో వున్నాడ''ని అడిగితే

సెలవులో వున్నాడని చెప్పారు.

రిటైరయ్యే ముందు గవర్నమెంటుకు కలిసి పోకుండా,వున్న సెలవు తీసుకోవడం రివాజే కదా అనుకుంటే ''కాదు యేడాదై అతని ఆరోగ్యం సరిగ్గా లేద''ని చెప్పారు. ఊర్లో లేడు. కూతురింటికి వెళ్లాడు. అక్కడ యెవరో ఆయుర్వేద వైద్యుడున్నాడట.

తను చార్జి తీసుకున్నప్పుడు సామాన్లు, డబ్బు, లెక్కల జాబితాలు కొంత శాతం తనిఖీ చేయటం రివాజు! అలా చేస్తున్నప్పుడు చప్పున తన అనుభవంతో ఒకచోట కాస్త గందరగోళం జరిగిందని అనుమానం కలిగింది. తన అనుమానం తప్పో ఒప్పో తేల్చుకోవాలి కదా! ఏదైనా గల్లంతు చేసేవాళ్లు దొరికిపోకుండా అన్ని జాగ్రత్తలా తీసుకున్నా, యెక్కడో ఒకచోట ఒక చిన్న కన్నం వుందని తెలుసుకోలేరు. ఆ గల్లంతును కనిపెట్టేవాడు, ఆ కన్నం కోసం ముందు వెతికి దాన్ని కనుగొంటే అందులోనించి లోనికి చూసి జరిగిన మోసం బట్టబయలు చేస్తాడు. ఈ గల్లంతుకు సంబంధించిన కాగితాలు ఒక ఫైల్లో లేవు. పోనీ యిక్కడ పొరపాటున యెక్కడో పడేసుంటాడని ఈ సామానుకు సంబంధించిన యింకో సెక్షనుకు వెళ్తే అక్కడా లేవు. ఇలా మూడు కాపీల నిదర్శన పత్రాలు గల్లంతు కాగానే యిక చివర కాపీ నాలుగోది వుండవలసిన సెక్షనుకు వెళ్లాడు. ఆ సెక్షను పెద్ద వీరాస్వామిని, పక్కకు పిలిచి తనకు కావలసిన పత్రాల గురించి అడిగాడు. వినాయకరావును తన వెంట తీసుకువెళ్లి భద్రంగా గోద్రెజ్ బీరువాలో లోపలి అర తాళం తీసి పత్రాలు బయటకు తీసాడు. అవి తీసుకున్నట్లు రసీదు యిస్తూ ''ఆ బీరువా లోపల వెంకటేశ్వరస్వామి ఫోటో అంటించారు. ప్రతి యేడాదీ తిరుపతి వెళ్తుంటారా?'' అడిగాడు.

''తిరుపతి ఒక్కసారైనా వెళ్లలేదు''

''ఆ దేవుని నమ్మినవాడిని కాబట్టి ఈ పత్రాలను మిగతా వాళ్లలా చింపేయలేదనుకున్నాను''

''నన్ను నేను మోసగించుకోకపోయినవాళ్ల దేవుడు నాలో వున్నాడనే అనుకుంటానండీ''

వినాయకరావు, వీరాస్వామి భుజం తట్టుతూ ''నా సర్వీసులో పూర్తి నిజాయితీతో యిద్దరే తారసపడ్డారు. ఒకరు మీరు.. ఇంకొకరు సుదర్శనరెడ్డి.. అంత నిజాయితీతో కార్మిక సేవ చేసాడు''

వీరాస్వామి చూస్తున్నవాడు సుదర్శనరెడ్డి పేరు వినగానే తలదించేసాడు. ''ఏం ఒక్కసారి అలా తలదించేసారు?''

''సుదర్శనరెడ్డి ఈ గేంగ్‌లో వున్నాడు''

''నేను నమ్మను.. నమ్మనంటే నమ్మను''

''ఆ కాగితాలు సావధానంగా చూడండి. మీకే తెలుస్తుంది'' అంటూ ఆగిపోయాడు. వినాయకరావు తన ఆఫీసు గదిలోనికి వచ్చి ఆ పత్రాలను పరీక్షించి చూసాడు. ఎక్కడా సుదర్శనరెడ్డి సంతకం లేదు. జీవితంలో యెన్నడూ యిదివరకు పడని సంకట పరిస్థితిలో వినాయకరావు యిరుక్కున్నాడు. వీరాస్వామి మాటలు నమ్మకుండా వుండలేడు. ఒకవేపు మిత్రునిమీద మమకారం, యింకో ప్రక్క ప్రభుత్వ వుద్యోగిగా తన విధి కర్తవ్యం మధ్య మూడు రోజుల వరకూ నలిగిపోయాడు. అన్యాయాన్ని అరికట్టకపోతే అంతులేకుండా యెదిగిపోతుంది. అప్పుడు న్యాయం చింతించినా ప్రయోజనం లేదు. ఇక ముందు యిలా జరగకుండా వుండాలంటే యిప్పుడు యిది బయటపెట్టాలి. జరిగిన మోసాన్నీ ప్రభుత్వ సరుకుల దురుపయోగాన్నీ తన పైఅధికారికి పత్రాలతో సహా వివరంగా తెలియపర్చాడు. వీటికి సంబంధించి జరిగిన విస్తృతమైన విచారణలో సుదర్శనరెడ్డిమీద కూడా అభియోగం నడిచింది. కొన్ని నెలల పాటు జరిగిన ఈ తతంగంలో ఆ సంబంధించిన వ్యక్తులు, మానసికంగా, ఆర్థికంగా చాలా యిబ్బందులకు లోనయ్యారు. వాళ్లకు వచ్చిన దానికన్నా పోయిందే హెచ్చేమో? అసలైనది పరువు ప్రతిష్ఠలు దెబ్బతిన్నాయి. వాళ్ల తప్పులకు తగ్గట్లు దండనలు పడ్డాయి. సుదర్శనరెడ్డికి రిటైరయ్యేటప్పుడు రావలసిన డబ్బులో కోతలు పడ్డాయి.

ఒకనాటి వుదయం. ఇంకా సరిగ్గా తెల్లవారలేదు. గేటు తలుపు తీసిన చప్పుడు. ఎవరని, చూస్తే సుదర్శనరెడ్డి. వినాయకరావు తన సర్కారు బంగళాలోనికి వచ్చిన మిత్రుని మిత్రునిగా ఆదరించాడు. చేతిలో ఈ అభియోగానికి సంబంధించిన కాగితాలున్నాయ్. వేడి టీ త్రాగాక సుదర్శనరెడ్డి అన్నాడు. ''ఒక మిత్రునిగా నిన్నో సలహా అడగ

టానికి వచ్చాను"

"అడుగు" అన్నాడు వినాయకరావు.

"ఈ కేసు విషయం అంతా నీకు తెలుసు. దీని మీద అపీలు పెట్టడానికి నిశ్చయించుకున్నాను. అపీలు రాయించాను. ఒకసారి సరిగ్గా వుందో లేదో చూస్తావా?"

"చూడ్డానికి నాకేం అభ్యంతరం లేదు. సరిగ్గా వుందో లేదో చెప్పగలవాడు ఒక్కడే వున్నాడు"

"ఎవరు?"

"నువ్వే?" "నేనా?"

"ఆఫీసులో దొరికిన పత్రాలు చూపించిందే నాకు తెలుసు. నీకా పూర్తి నిజం తెలుసు"

"అయితే అపీలు కాగితాలు చూడనంటావ్?"

"చూడనవసరేదు. చూసాక నేనిచ్చిన సలహా అసలైన సలహా కాదు."

"చూడకుండా అసలైన సలహా చెప్పాలంటే చెప్ప"

"జీవితంలో తప్పులు చేస్తున్నామని తెలియక తప్పులు చేస్తాం. నిధిలేకపోతే తప్పని తెలిసీ మరీ తప్పు చేస్తాం. మొదటి రకం తప్పులు తప్పులు కావు. వాటిని దేముడు క్షమిస్తాడు. రెండో రకం తప్పులకు దేముడు సరకూ యెందుకు చేసిన మనిషే తనను తాను యేదో ఒక రోజున క్షమించ లేదు. నీవు నేరంలో భాగస్వామిని అవునో కాదో ఆ నిజం నీ ఒక్కడికే తెలుసు. నిజంగా నీకేమీ సంబంధం లేక పోతే తప్పక అపీలుకు వెళ్లు- సంబంధం ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా వుంటే మనిషి ద్వారా ఈ శిక్ష దేముడే వేసి ఈ పాపాలు కడిగేసాడని సంతోషించు"

ఇంత పెద్ద సమాధానం విన్నాక ఆ కాగితాలన్నీ వినాయకరావుకు చూపించకుండా సుదర్శనరెడ్డి తన చేతి సంచిలో వేసుకున్నాడు. లేచిపోతూ "అపీలుకు పోతాను" అన్నాడు.

సుదర్శనరెడ్డి వెళ్లిపోయాక అతను, అంత ధాటీగా చెప్పాడంటే తనీ నేరం చెయ్యనివాడికి శిక్ష పడడానికి కారకుడయ్యాడని వినాయకరావు బాధ పడసాగాడు. పదవీ విరమణ వలన రాబోయే తీరు బడిలో నిత్యం అన్యాయం చేసానన్న బాధల వూబిలో చిక్కుకుంటానని పూర్తి నిజం తెలుసుకోడానికి, వినాయకరావు ప్రయత్నిస్తూనే వున్నాడు. సూటిగా అడిగితే నూకు తెలీదన్నవాళ్లే. ఆఫీసరెదురుగా నిజం చెప్పితే యేం వస్తుందోనన్న భయం. మధ్యవర్తుల ద్వారా నిజం తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నించాడు. అపీలు వేసాడని కొందరూ, పెద్ద లాయర్లకి చూపించ డానికి వెళ్లాడని మరి కొందరూ యిలా యేవేవో గాలి కబుర్లేగానీ కోర్టునించి సమన్లు వస్తేనే, అపీలు వేసి నట్లు లెక్క అనుకున్నాడు.

"సుదర్శనరెడ్డి డబ్బు చేసుకోవాలనుకుంటే యూనియన్ ప్రెసిడెంట్‌గా వున్నప్పుడే చేసుకునే వాడు. హోదాకే ప్రాకులాడి వుంటే ఆనాడే వాడిని పైకెత్తేసేవారు. అతను చేస్తాడంటే నమ్మలేం" తన కిదివరకున్న అభిప్రాయాన్నే యింకొకరి నోట విన గానే వినాయకరావు మనసు గగ్గోలు పెట్టింది. వీరా స్వామిని యింటికి పిలిపించాడు. ఇంకో మిత్రునికి తన బాధ చెప్పుకున్నట్లు చెప్పుకున్నాడు.

"అయ్యా! డబ్బుకు సుదర్శనరెడ్డి చాలా యిబ్బంది పడ్డాడండి. రాబడి తక్కువ, ఖర్చు యెక్కువ. అందులో పెళ్లిళ్లు పురుళ్లు, పుణ్యాలు. కాజేసేవాళ్లే యితని అవసరం చూసి అందులోనికి లాగి వుంటారు. మీరు నిజం అని నమ్మిన పని చేసారు. అది ఒకరికి అన్యాయమనిపించినా నీ న్యాయంతో మీరు ప్రవర్తించారు. ఇందులో బాధ పడవలసినదేమీ లేదు."

వీరాస్వామి ఇంత పెద్ద ఓదార్పుతో నాలుగు రోజులు తనను తానే సమర్థించుకున్నాడు. కొద్ది నెలలు గడిచాయి. ఒక రోజు సాయంత్రం తనకో సమాచారం అందింది. సుదర్శనరెడ్డి ఫలానా ఆసు పత్రిలో ఫలానా వార్డులో పదిహేనో నెంబరు బెడ్ మీద వున్నాడనీ, తనని చూడాలని కోరుతున్నాడనీ కబురొచ్చింది. మరుసటి రోజు వెళ్లేసరికి సుదర్శన రెడ్డి స్పృహతప్పి వున్నాడు. ముక్కులోను గొట్టాం యెక్కించి వున్నారు. గ్లూకోజ్ యెక్కించారు. మెల్లగా సుదర్శనరెడ్డి మంచం దగ్గరకు వినాయక రావు వెళ్లగానే అటువేపు నిల్చున్న రెడ్డి భార్య, తనవేపు యెగాదిగా కళ్లెర్రజేసి చూసింది. గబగబ బయటకు వెళ్లిపోయింది. వార్డుబోయ్ "ఆవిడ బయట వుంది. పిలుస్తోందని" కబురు తెచ్చాడు. ఏం చెప్తుందోనని యిలా వరండాలోనికి వెళ్లాడో లేదో, రెడ్డి భార్య వార్డంతా వినిపించినట్లు కేకలు.

"నువ్వెందుకొచ్చావ్? నీ మంచే నా మొగుడు చచ్చిపోతున్నాడు- నువ్వే నా మొగుణ్ణి ఖూనీ చేసావ్? పో.. పోతావా లేదా?" అలా హిస్టీరియా వచ్చిన మనిషిలా అరుస్తుంటే మెల్లగా తల వంచుకుని వినాయకరావు మెట్లు దిగిపోయాడు.

తిరిగి వచ్చాక మళ్లీ వినాయకరావు మనసు మహా సముద్రం అయిపోయింది. కబురు తెలిసిన వెంటనే వెళ్లి వుంటే యేం చెప్పేవాడో? కనీసం సైగలతో నైనా తనొక్కడికే తెలిసిన పూర్తి నిజం చెప్పి, తను పోయినా తన ఔదార్యాన్ని గొప్పతనాన్ని చూపించే వాడేమో? వినాయకరావు కల్లోలమైన మనసు ఆఫీసు దరిదాపుల్లోనికి వెళ్లనివ్వలేదు. ఒకప్పుడు

ఆప్యాయతతో "చెల్లెమ్మా" అని ఆవిడని పిల్చే వాడు. "అన్నయ్యా" అని ఆవిడ ఆదరించేది. అదే నోరు అంత కఠినంగా పలకడంతో తట్టుకోలేక పోయాడు. సెలవు తీసుకుని మనశ్శాంతి కోసం గీతాపారాయణం చేశాడు. "ప్రభుత్వ నిధులు గల్లంతు కావడం నిజం. అది అబద్ధం కాదు. గల్లంతు కొందరు కలిసి ఒక పన్నాగం పన్ని చేసి రన్నదీ నిజమే. ఈ పన్నాగంలో తన మిత్రుడు వున్నాడా, లేదా? లేడేమో? ఒకోసారి తప్పు చెయ్యని వాళ్లు నేరస్తులుగా ముద్రపడటం జరుగుతుం టుం ది కదా" దొరికిన పత్రాలూ, వీరాస్వామి లాంటి నమ్మకస్తులూ తన మిత్రుడు సుదర్శనరెడ్డి ఈ పన్నాగంలో చేరి వున్నాడని చెప్తున్నారు. అదే సుదర్శనరెడ్డి నోట నిని వుంటే తన చింత అంతా

'రిజల్ట్సు వచ్చాక'

అక్షరాల పరిశీలించుకొన్న పిల్ల కళ్ళు
వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తాయి.
మెదడు ముంగిట్లో నేసుకొన్న
ఊహాల పందిళ్ళు పెళ్లగా నేల జారుతాయి.
అలకదారిన రంగు బొమ్మలు
కిసుక్కున నవ్వుతాయి.
ఒంటరి సుడిగాలి ఎద పడి శిల కట్టేస్తుంది.
వెనుక పడిన కాళ్ళు ముందుకు వెళుతూ
జాలి దుమ్ము రేపుతాయి.
ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తాయి.
పరువు ఏరి తీసుకు వచ్చిందని నాన్న
మాపుల బండ కొయ్య తగిలిస్తాడు
కుక్క తోక మార్కులకు కుచ్చులు పెట్టి
తన గొప్పదనాన్ని ప్రదర్శిస్తాడు తమ్ముడు
అహంమీద నీళ్ళు కుమ్మరించి
సిగరెట్టు పొగతో నవ్వరిస్తాడు అన్న
అమ్మ నిస్తేజమైన మాపుల ఒడిలో
చెదరిల్లిన మౌనం
హఠాత్తుగా భగ్నమౌతుంది
నిపుగా పెరుగుతున్న మొక్క తల్లి వేరును
ఎవరో కొరికేస్తారు.
కంప్యూటర్ తన గ్రేడ్ తెలుసుకొనేలోగానే
రైలు చక్రాల కింద ఓ నెంబరు నలిగిపోతుంది
ఛిద్రమైన మేను కళంకం అంటుతో బయిస్తుంది
ఓ మూల వార్తగా పండి పేపరు ఉదయాన్నే
వడ్డిస్తుంది.

- గౌరీ శంకరరావు

పోయేది. స్నేహ రుచి ఒకనాటిదైనా, నిత్యం లాలా జలంలా నిల్చిపోతుంది. ఒక స్నేహితుని పతనానికీ, చావుకూ తనే కారకుడన్న అభియోగం, ఒక ఖూనీ కోరుపై చేసిన అభియోగం వంటిదే! ఇది తన మనసులోంచి పోవాలంటే రెడ్డి తన తప్పును ఒప్పుకుంటేనే!

రిటైరయ్యే ముందు ఆఫీసులో వినాయకరావు చేరాడు. ఒకనాడు రెడ్డి కొడుకు తన తండ్రికి రావలసిన మెడికల్ బిల్లు విషయం తెలుసుకోడానికి వచ్చాడు.

వాడిని యెదరగా కూర్చోబెట్టి.

"మీ నాన్న అపీలుకు కోర్టుకు వెళ్తానని నాతో చెప్పాడు. వెళ్లాడా?"

"ఆ పేపర్లు లాయర్లకు యిచ్చాడండి. మళ్లీ మరునాటి రోజు వెళ్లి తెచ్చేసాడండి. ఎన్నిసార్లు చెప్పినా చూద్దాం.. చూద్దాం.. టైముందని అనే వాడు" "ఆ కాగితాలు మళ్లీ లాయరుకు ఇవ్వ లేదా?"

"లేదండి- నాన్నగారు బీరువాలో తాళం వేసుకుని మరీ వుంచారు. ఆసుపత్రిలో చేర్చేముందు ఈ కాగితాలు గురించి అడిగాను." "ఏమన్నారు"

"నాకో మిత్రుడున్నాడు. అతనొక్కడే నాకు సరైన సలహా యిచ్చాడు. ఆ కాగితాలు బీరువాలో లేవు. ఏనాడో చింపేసానని చెప్పాడండి"

వినాయకరావుకు యెందరో మిత్రులున్నారు. అందులో గొప్ప మిత్రుడు రెడ్డి అన్న నిర్ధారణకు వచ్చి కన్నీళ్లతో అతని స్మృతికి నివాళులర్పించుకున్నాడు.

దీపావళి పండుగ సందర్భంగా సరికొత్త స్టాకు వచ్చినది!

కంచిటిషూ కంచిముత్తుచెక్స్ కంచికళాక్షేత్ర మైసూర్‌క్రేప్ కంచికోర

కంచివెయ్యిబుట్ట కంచిజాకార్డ్స్ కంచిబ్రోకేడ్స్ ఇంకా ఎన్నో రకాలు

20% వరకు ప్రత్యేక తగ్గింపు

Kanchi
కంచి షోరూమ్ (ప.సి)
(పెండ్లి పట్టు చీరెల సొసైటి)
షాపు నెం:25&26, V.H.R.కాంప్లెక్స్
గోపాలరెడ్డి రోడ్, గవర్నరుపేట
విజయవాడ-2, Ph:61655 P.P